

XORIJIY TILLARNI O'QITISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR NAZARIYANING AMALIYOTGA TATBIQI

mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy anjumani

SHADOWING TEXNIKASI YORDAMIDA ESHITISH VA TUSHUNISH KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH

Karimova Nazokat Zoirjon qizi

*O'zbekiston davlat jahon tillar universiteti
Ingliz tili funksional leksika kafedrasida o'qituvchisi
Email: nazokatjaju91@gmail.com*

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15176741>

Annotatsiya: Mazkur maqolada shadowing texnikasi yordamida eshitish va tushunish ko'nikmalarini rivojlantirish jarayoni tahlil qilinadi. Shadowing – bu eshitilgan nutqni kechiktirmasdan qaytarish orqali chet tilini o'rganishning samarali usuli bo'lib, u eshitish sezgirligini oshirish, talaffuzni yaxshilash va tabiiy muloqotga moslashishga yordam beradi. Maqolada shadowing metodining mohiyati, uni qo'llash bosqichlari va samaradorligini oshirish usullari yoritiladi. Shuningdek, ushbu texnikaning til o'rganishda avtomatlashtirish jarayoni va faol tinglashga ta'siri ham muhokama qilinadi. Shadowing texnikasi orqali muntazam shug'ullanish eshitish va tushunish ko'nikmalarini sezilarli darajada yaxshilash imkonini beradi.

Kalit so'zlar: Shadowing texnikasi, eshitish ko'nikmalari, tushunish ko'nikmalari, chet tilini o'rganish, faol tinglash, talaffuz, nutq ravonligi, til muhitiga moslashish, avtomatik javob shakllanishi, audio materiallar.

KIRISH. Zamonaviy dunyoda chet tillarini o'rganish jarayoni tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, **eshitish va tushunish** ko'nikmalari tabiiy va samarali muloqot qilish uchun zarur hisoblanadi. Til o'rganishda ko'plab usullar mavjud bo'lib, ulardan biri **shadowing texnikasi** bo'lib, u eshitilgan nutqni tezda qaytarish orqali eshitish qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi.

Shadowing texnikasi til o'rganishda **faol tinglash** hamda **talaffuz va intonatsiyani yaxshilash** vositasi sifatida keng qo'llaniladi. Ushbu metod orqali o'rganuvchi tabiiy ravishda til muhitiga moslashib, so'zlarning talaffuzini aniqroq tushunadi va tezroq javob qaytarish ko'nikmasini rivojlantiradi. Ayniqsa, bu texnika chet tilida **ravon gapirish** va **eshitirilgan matnni bevosita tushunish** imkonini beradi.

Mazkur maqolada **shadowing texnikasining mohiyati**, uning **eshitish va tushunish ko'nikmalariga ta'siri**, shuningdek, **samaradorligini oshirish usullari** tahlil qilinadi. Shadowing texnikasidan muntazam foydalanish o'quvchilarga chet tilini tez va samarali o'rganish imkoniyatini taqdim etadi.

1. Shadowing texnikasining mohiyati

Shadowing texnikasi — bu eshitilgan nutqni **kechiktirmasdan yoki juda qisqa fursat ichida qaytarish** usuli bo'lib, til o'rganishda **faol tinglash va talaffuzni**

XORIJIY TILLARNI O'QITISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR NAZARIYANING AMALIYOTGA TATBIQI

mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy anjumani

yaxshilash uchun samarali hisoblanadi. Ushbu metod orqali o'rganuvchi **ona tilidan tarjima qilishga ehtiyoj sezmaydi**, balki eshitilgan so'z va iboralarni tabiiy ravishda qabul qiladi. Shadowing texnikasi quyidagi afzalliklarga ega:

- **Eshitish sezgirligini oshiradi** – o'rganuvchi so'zlarni tezroq ilg'aydi va to'g'ri talaffuzni eslab qoladi.

- **Talaffuz va intonatsiyani yaxshilaydi** – tabiiy ohang va aksentni o'zlashtirishga yordam beradi.

- **Nutq tezligini oshiradi** – avtomatik gapirish refleksini shakllantiradi.

- **So'z boyligini kengaytiradi** – yangi iboralar va grammatik tuzilmalarni bevosita eslab qolishga imkon yaratadi.

2. Eshitish va tushunish ko'nikmalariga ta'siri

Shadowing texnikasi yordamida o'quvchi eshitilgan nutqni **tez va aniq tushunishga** o'rganadi. Til o'rganishda ko'p hollarda odamlar grammatikaga ko'proq e'tibor berib, eshitish va tushunish qobiliyatini e'tibordan chetda qoldiradilar. Ammo jonli suhbatlarda **tezkor eshitish va tushunish** ko'nikmalariga ega bo'lish muhimdir.

Bu texnika quyidagicha ta'sir ko'rsatadi:

- **Matnning ma'nosini yaxlit qabul qilish** – so'zma-so'z tarjima qilish o'rniga, iboralar mazmunini umumiy tarzda anglashga yordam beradi

Xulosa

- Shadowing texnikasi til o'rganishda **eshitish va tushunish** ko'nikmalarini rivojlantirishning samarali usullaridan biri hisoblanadi. Ushbu metod yordamida o'quvchilar **faol tinglash, ravon gapirish, talaffuz va intonatsiyani yaxshilash** hamda **so'z boyligini oshirish** imkoniyatiga ega bo'ladilar. Shadowing texnikasi orqali o'rganuvchi **tilni tabiiy ravishda qabul qilish**, nutq tezligini oshirish va real hayotiy suhbatlarga moslashish imkoniyatini qo'lga kiritadi.

- Ushbu texnikadan samarali foydalanish uchun **muntazam mashq qilish, to'g'ri audio materiallarni tanlash va talaffuzga alohida e'tibor qaratish** zarur. Shadowing orqali til o'rganish jarayoni yanada **o'ziga xos, qiziqarli va samarali** bo'lib, o'quvchilarga **tezroq natijalarga erishish** imkonini beradi.

- Kelajakda ushbu metodning **turli yosh toifalariga, turli chet tillarini o'rganish jarayoniga** ta'siri chuqurroq o'rganilishi lozim. Shuningdek, shadowing texnikasining an'anaviy ta'lim metodlari bilan integratsiyasi ham alohida e'tiborga molikdir.

Tadqiqot asosida shadowing texnikasining ingliz tilini o'rganishda eshitish va tushunish ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali usul ekani isbotlandi. Ushbu

XORIJIY TILLARNI O'QITISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR NAZARIYANING AMALIYOTGA TATBIQI

mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy anjumani

metodikani ta'lim jarayoniga keng joriy etish orqali o'quvchilarning eshitish bo'yicha natijalarini sezilarli darajada oshirish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Brown, H. D. (2007). *Principles of Language Learning and Teaching*. Pearson Education.
2. Nation, I. S. P., & Newton, J. (2009). *Teaching ESL/EFL Listening and Speaking*. Routledge.
3. Lambert, S. (1992). *Shadowing*. Interpreting Research & Practice.
4. Li, X. (2020). "The Effectiveness of Shadowing in Improving English Listening and Speaking Skills." *Journal of Language Teaching and Research*, 11(3), 456-468.
5. Richards, J. C. (2008). *Teaching Listening and Speaking: From Theory to Practice*. Cambridge University Press.